DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)
den 15 november 2005 *

I mål C-392/02,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 226 EG, som väckts den 7 november 2002,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av H.-P. Hartvig och G. Wilms, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Konungariket Danmark, företrätt av J. Molde, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: danska.

med stöd av:

Konungariket Belgien, företrätt av A. Snoecx, i egenskap av ombud,

Förbundsrepubliken Tyskland, företrädd av W.-D. Plessing, i egenskap av ombud, biträdd av D. Sellner och U. Karpenstein, Rechtsanwälte,

Republiken Italien, företrädd av I. M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av G. de Bellis, avvocato dello Stato, med delgivningsadress i Luxemburg,

Konungariket Nederländerna, företrätt av H.G. Sevenster och J. van Bakel, båda i egenskap av ombud,

Republiken Portugal, företrädd av L. Fernandes, Â. Seiça Neves och J.A. dos Anjos, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

Konungariket Sverige, företrätt av A. Kruse samt av K. Wistrand och A. Falk, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

intervenienter,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena P. Jann, C.W. A. Timmermans, A. Rosas och J. Makarczyk samt domarna C. Gulmann, A. La Pergola, J.-P. Puissochet, S. von Bahr (referent), P. Kūris, U. Lõhmus, E. Levits och A. Ó Caoimh,

generaladvokat: L.A. Geelhoed,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreterare H. von Holstein,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 11 januari 2005,

och efter att den 10 mars 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har yrkat att domstolen skall fastställa att Konungariket Danmark har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten och att det har åsidosatt bland annat artikel 10 EG samt artiklarna 2 och 8 i rådets beslut 94/728/EG, Euratom av den 31 oktober 1994 om systemet för gemenskapernas egna medel (EGT L 293, s. 9; svensk specialutgåva, område 1, volym 3, s. 192), eftersom de danska myndigheterna inte till

kommissionens förfogande har ställt egna medel uppgående till ett belopp av 140 409,60 DKK jämte dröjsmålsränta på detta belopp beräknad från den 20 december 1999.

Tillämpliga bestämmelser

2 Av artikel 2.1 i beslut 94/728, som ersätter rådets beslut 88/376/EEG, Euratom av den 24 juni 1988 om systemet för gemenskapernas egna medel (EGT L 185, s. 24), framgår att egna medel som redovisas i gemenskapernas budget bland annat utgörs av

— så kallade traditionella medel (artikel 2.1 a och b), som härrör från

— avgifter, bidrag, tilläggs- eller utjämningsbelopp, fyllnadsbelopp eller liknande som fastställts eller kommer att fastställas av gemenskapernas institutioner för handel med tredjeland inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, och

— tullar enligt Gemensamma tulltaxan och andra avgifter som fastställts eller kommer att fastställas av gemenskapernas institutioner för handel med tredjeland,

— så kallade mervärdesskattemedel (artikel 2.1 c), som härrör från en för alla medlemsstater enhetlig procentsats på beräkningsunderlaget för mervärdeskatt, och

— så kallade BNI-medel eller kompletterande medel (artikel 2.1 d), som härrör från tillämpningen av en procentsats som skall fastställas enligt budgetförfarandet med hänsyn till summan av alla andra inkomster på summan av alla medlemsstaters BNI (bruttonationalinkomst).

3 I punkt 3 i nämnda artikel 2 anges att "[m]edlemsstaterna skall behålla 10% av de belopp som avses i punkt 1 a) och b) för att täcka kostnaderna för uppbörden". Enligt artikel 2.3 i rådets beslut 2000/597/EG, Euratom av den 29 september 2000 om systemet för Europeiska gemenskapernas egna medel (EGT L 253, s. 42) höjdes denna procentsats till 25 procent för belopp som fastställts efter den 31 december 2000.

4 I artikel 8 i beslut 94/728 föreskrivs följande:

"1. Gemenskapens egna medel enligt artikel 2.1 a) och b) skall uppbäras av medlemsstaterna enligt deras respektive nationella lagar och andra författningar vilka vid behov skall anpassas för att uppfylla gemenskapsbestämmelsernas krav. Kommissionen skall med jämna mellanrum granska de nationella bestämmelser som den underrättats om av medlemsstaterna, meddela till medlemsstaterna de anpassningar som den anser behövs för att de nationella bestämmelserna skall följa gemenskapsbestämmelserna samt rapportera till den budgetansvariga myndigheten. Medlemsstaterna skall ställa medlen enligt artikel 2.1 a)–d) till kommissionens förfogande.

2. ... rådet [skall] genom enhälligt beslut på förslag från kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet anta de bestämmelser som krävs för att genomföra detta beslut och för att möjliggöra kontrollen av uppbörden, kontrollen av att kommissionen får medlen till sitt förfogande och kontrollen av betalningen av de inkomster som avses i artiklarna 2 och 5."

5 Vid tidpunkten för omständigheterna i förevarande mål återfanns de bestämmelser till vilka det hänvisas i artikel 8.2 i beslut 94/728 i rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1552/89 av den 29 maj 1989 om genomförande av beslut 88/376 (EGT L 155, s. 1), i dess lydelse enligt rådets förordning (Euratom, EG) nr 1355/96 av den 8 juli 1996 (EGT L 175, s. 3) (nedan kallad förordning nr 1552/89), vilken trädde i kraft den 14 juli 1996.

6 I andra skälet i förordning nr 1552/89 föreskrivs att "[g]emenskapen bör få möjlighet att på bästa möjliga villkor disponera över de egna medel som avses i artikel 2 i beslut 88/376/EEG, Euratom och följaktligen bör det föreskrivas bestämmelser om hur medlemsstaterna skall ställa till kommissionens förfogande de egna medel som tilldelas gemenskaperna".

7 I artikel 2.1 och 2.1a i nämnda förordning stadgas följande:

"Vid tillämpningen av denna förordning skall gemenskapens anspråk på egna medel enligt artikel 2.1 a och b i beslut 88/376/EEG, Euratom anses fastställda så snart som villkoren i tullföreskrifterna uppfyllts i fråga om bokföring av anspråksbeloppet och underrättelse till den betalningsskyldige om beloppet.

1a. Fastställandet enligt punkt 1 skall anses ha skett dagen för bokföring enligt tullföreskrifterna.

..."

8 I artikel 9.1 första stycket i samma förordning föreskrivs att "[i] enlighet med förfarandet i artikel 10 skall varje medlemsstat kreditera egna medel på det konto som för detta syfte i kommissionens namn öppnats i medlemsstatens finansförvaltning eller hos ett organ utsett av medlemsstaten."

9 Enligt artikel 11 i förordning nr 1552/89 gäller följande:

"En försening av en kreditering på det konto som avses i artikel 9.1 medför att den berörda medlemsstatens skall betala ränta till den räntesats som på förfallodagen är tillämplig på medlemsstatens penningmarknad för kortfristig finansiering, ökad med två procentenheter. Denna räntesats skall ökas med 0,25 procentenheter för varje månad som krediteringen försenas. Den ökade räntesatsen skall tillämpas på hela förseningsperioden."

10 Artikel 17.1 och 17.2 i nämnda förordning har följande innehåll:

"1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det belopp som motsvarar de enligt artikel 2 fastställda anspråken tillhandahålls kommissionen enligt denna förordning.

2. Medlemsstaterna fritas från skyldigheten att ställa belopp motsvarande fastställda anspråk till kommissionens förfogande endast om dessa belopp inte har uppburits på grund av force majeure. Medlemsstaterna fritas även från denna skyldighet i vissa

särskilda fall när det efter en noggrann undersökning av alla relevanta omständigheter i det enskilda fallet visar sig att beloppen på lång sikt är omöjliga att uppbära på grund av skäl som inte kan tillskrivas medlemsstaterna. ..."

11 I artikel 201.1 och 201.2 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4) (nedan kallad tullkodexen) föreskrivs följande beträffande uppkomsten av tullskulden:

"1. En tullskuld vid import uppkommer när

a) tullpliktiga varor övergår till fri omsättning, eller

b) tullpliktiga varor hänförs till förfarandet för temporär import med partiell befrielse från importtullar.

2. En tullskuld uppkommer vid den tidpunkt då tulldeklarationen tas emot."

12 I artikel 204.1 och 204.2 i tullkodexen föreskrivs följande:

"1. En tullskuld vid import uppkommer genom

a) bristande uppfyllelse av någon av de förpliktelser som är förenade med tillfällig förvaring av importtullpliktiga varor eller med användning av det tullförfarande som varorna är hänförda till,

eller

b) åsidosättande av ett villkor som reglerar hänförandet av varorna till det aktuella tullförfarandet eller beviljandet av en nedsatt importtullsats eller nolltullsats på grund av varornas användning för särskilda ändamål,

såvida det inte kan fastställas att dessa försummelser inte haft någon avgörande inverkan på det korrekta genomförandet av den tillfälliga förvaringen eller tullförfarandet i fråga.

2. Tullskulden uppkommer antingen vid den tidpunkt då den förpliktelse vars underlåtelse ger upphov till tullskulden inte längre uppfylls, eller vid den tidpunkt då varorna hänförs till det berörda tullförfarandet, om det fastställs att ett villkor för hänförandet av varorna till nämnda tullförfarande eller för beviljandet av en nedsatt importtullsats eller nolltullsats på grund av varornas användning för särskilda ändamål i själva verket inte uppfylldes."

13 När det gäller bokföring och underrättelse om tullbeloppet till gäldenären stadgas i artikel 217 i nämnda kodex följande:

"1. Varje belopp avseende importtullar eller exporttullar som kommer från en tullskuld, nedan kallat tullbelopp, skall av tullmyndigheterna beräknas så snart de fått nödvändiga uppgifter och föras in i räkenskaperna eller något annat likvärdigt medium (bokföring).

...

Tullmyndigheterna får avstå från att bokföra ett tullbelopp som enligt artikel 221.3 inte kan meddelas gäldenären när tidsfristen gått ut.

2. Medlemsstaterna skall fastställa de praktiska förfarandena för bokföring av tullbeloppen. Dessa förfaranden får vara olika beroende på tullmyndigheternas uppfattning om huruvida beloppen kommer att betalas eller inte med hänsyn till omständigheterna då tullskulden uppstod."

14 Artikel 218 i nämnda kodex har följande lydelse:

"1. Om en tullskuld uppkommer till följd av mottagandet av en deklaration för en vara för ett annat tullförfarande än temporär import med partiell befrielse från importtullar eller någon annan åtgärd med motsvarande rättsliga verkan som detta

skall ett belopp som motsvarar tullskulden bokföras så snart det har beräknats och senast den andra dagen efter det att varorna har frigjorts.

...

3. Om en tullskuld uppkommer under andra omständigheter än de som avses i punkt 1, skall det aktuella tullbeloppet bokföras inom två dagar från den dag, då tullmyndigheterna har möjlighet att

a) beräkna tullbeloppet i fråga, och

b) fastställa vem som är gäldenären."

15 I artikel 220 i tullkodexen föreskrivs följande:

"1. Om ett tullbelopp som härrör från en tullskuld inte har bokförts enligt artiklarna 218 och 219 eller har bokförts med ett lägre belopp än det belopp som skulden lagligen uppgår till, skall det belopp som skall utkrävas eller återstår att kräva bokföras inom två dagar efter det att myndigheterna blivit medvetna om situationen

och har möjlighet att beräkna vad beloppet lagligen uppgår till samt fastställa vem som är gäldenär (bokföring i efterhand). Denna tidsfrist kan förlängas enligt artikel 219.

2. ... bokföring i efterhand [skall] inte ske i följande fall:

...

b) Det rätta tullbeloppet har inte bokförts på grund av ett misstag från tullmyndigheternas sida och gäldenären kunde inte rimligen ha upptäckt detta, eftersom denne för sin del handlat i god tro och följt bestämmelserna i den gällande lagstiftningen i fråga om tulldeklarationen.

..."

16 I artikel 221 i nämnda kodex föreskrivs följande:

"1. Gäldenären skall på lämpligt sätt underrättas om tullbeloppet så snart detta bokförts.

...

3. Underrättelse till den gäldenären skall inte ske senare än tre år efter den dag då tullskulden uppkom. Om till följd av ett handlande som kan ge upphov till straffrättsliga påföljder tullmyndigheterna inte har kunnat fastställa det exakta belopp som lagligen skall betalas, får dock sådan underrättelse, så långt gällande bestämmelser medger, lämnas efter utgången av denna treårsperiod."

17 I artikel 869 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för förordning nr 2913/92 (EGT L 253, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 10, s. 1) föreskrivs följande:

"Tullmyndigheterna skall själva besluta att inte registrera obetalda tullar i bokföringen

...

b) i de fall de anser att de villkor som fastställs i artikel 220.2 b i [tull]kodexen är uppfyllda, förutsatt att det belopp som inte har tagits ut av den ifrågavarande gäldenären för en eller flera import- eller exportärenden men till följd av ett enda misstag är mindre än 2 000 [euro];

..."

18 Genom artikel 1.5 i kommissionens förordning (EG) nr 1677/98 av den 29 juli 1998 om ändring av förordning nr 2454/93 (EGT L 212, s. 18) har orden "2 000 [euro]" i nämnda artikel 869 b ersatts med orden "50 000 [euro]".

19 I artikel 871 första stycket i förordning nr 2454/93 föreskrivs följande:

"I andra fall än de som avses i artikel 869, om vilka tullmyndigheterna antingen anser att de villkor som fastställs i artikel 220.2 b i kodexen är uppfyllda eller tvekar om den riktiga omfattningen av den bestämmelsens villkor för ett särskilt fall, skall dessa myndigheter hänföra ärendet till kommissionen, så att ett beslut kan fattas i enlighet med det förfarande som fastställs i artik[larna] 872–876 ..."

20 Enligt artikel 873 första stycket i samma förordning gäller följande:

"Efter samråd med en grupp av experter som består av företrädare från alla medlemsstaterna och som sammanträder inom kommitténs ramar för att bedöma ärendet i fråga, skall kommissionen besluta om omständigheterna i fråga är eller inte är sådana att tullbeloppet i fråga inte behöver registreras i bokföringen."

Bakgrund till tvisten

21 Ett danskt företag (nedan kallat importföretaget) importerade djupfrysta sockerärter från Kina till Danmark. Fram till slutet av år 1995 såldes dessa varor vidare till en dansk grossist innan de förtullades och denne ombesörjde tulldeklarationerna.

Grossisten innehade ett slutanvändarintyg som gav rätt till en nolltullsats vid import på grund av varans särskilda ändamål.

22 Från den 1 januari 1996 ombesörjde importföretaget självt förtullningsformaliteterna. Tullmyndigheten i Ballerup (Danmark) godtog tulldeklarationerna från detta företag utan att undersöka om det innehade ett slutanvändarintyg för de ifrågavarande varorna och fortsatte att tillämpa en nolltullsats på importen.

23 Den 12 maj 1997 konstaterade tullmyndigheten i Vejle (Danmark) att importföretaget inte innehade nämnda intyg och beslutade att avvika från två av tulldeklarationerna och påföra tull med 16,8 procent. Importföretaget vände sig då samma dag till tullmyndigheten i Ballerup som ändrade avvikelsebesluten och ånyo tillämpade nolltullsatsen utan krav på företeende av slutanvändarintyget för varorna.

24 Vid en kontroll i efterhand av de 25 deklarationer som inkommit mellan den 9 februari 1996 och den 24 oktober 1997, konstaterade den behöriga tullmyndigheten att importföretaget inte innehade något sådant slutanvändarintyg som krävs för att komma i åtnjutande av slutanvändarsystemet. Nämnda myndighet krävde av importföretaget att det skulle betala ej erlagd importtull till ett belopp av 509 707,30 DKK (eller nästan 69 000 euro).

25 Den danska tullmyndigheten fann att avvikelsebesluten av den 12 maj 1997 hade kunnat skapa berättigade förväntningar hos företaget i fråga om att det genomförda tullförfarandet varit korrekt, och den frågade därför kommissionen om det i enlighet med artikel 220.2 b i tullkodexen fanns skäl att inte i efterhand beakta den importtull

som företaget krävts på för deklarationer som ingivits efter detta datum, avseende 140 409,60 DKK (eller nästan 19 000 euro). Kommissionen besvarade frågan jakande i beslut av den 19 juli 1999.

26 Kommissionen fann i sitt beslut bland annat att den korrigering som tullmyndigheten i Ballerup den 12 maj 1997 gjort av de avvikelsebeslut som tullmyndigheten i Vejle fattat måste betraktas som ett misstag av de behöriga danska myndigheterna, vilket den berörde rimligen inte hade kunnat upptäcka.

27 I skrivelse av den 21 oktober 1999 uppmanade kommissionen de danska myndigheterna att ställa egna medel uppgående till ett belopp av 140 409,60 DKK till kommissionens förfogande, och detta före den första vardagen efter den 19 i andra månaden efter avsändandet av nämnda skrivelse, det vill säga den 20 december 1999, vid äventyr av dröjsmålsränta i enlighet med gällande gemenskapslagstiftning. Den danska regeringen meddelade i skrivelse av den 15 december 1999 att den inte gick med på att ställa ett sådant belopp till kommissionens förfogande.

28 Kommissionen inledde därmed ett fördragsbrottsförfarande i enlighet med artikel 226 EG. Efter att ha uppmanat Konungariket Danmark att inkomma med yttrande sände kommissionen den 6 april 2001 ett motiverat yttrande till denna medlemsstat med en uppmaning om att vidta nödvändiga åtgärder för att rätta sig efter detta inom två månader från delgivningen.

29 Kommissionen ansåg inte att svaret på dess motiverande yttrande var tillfredsställande och väckte därför förevarande talan.

Upptagande till sakprövning

30 Den tyska regeringen har påpekat att domstolen, i enlighet med artikel 92.2 i rättegångsreglerna, har att ex officio pröva huruvida talan kan tas upp till sakprövning, varpå nämnda regering har gjort gällande att domstolen inte är behörig att pröva förevarande mål i sak.

31 Förevarande talan utgör enligt den tyska regeringen en talan om ersättning grundad på ett åsidosättande av tullkodexen. Med hänsyn till att en sådan talan inte föreskrivits i EG-fördragets system är det de danska domstolarna som är behöriga att pröva talan i enlighet med artikel 240 EG.

32 Det skall i detta avseende påpekas att kommissionen med sin talan har hävdat att Konungariket Danmark har underlåtit att ställa egna medel uppgående till ett visst belopp till dess förfogande, jämte dröjsmålsränta på detta belopp, vilket utgör ett åsidosättande av bestämmelserna i beslut 94/728 och i förordning nr 1552/89.

33 Kommissionen har alltså med förevarande talan yrkat att domstolen skall fastställa att Konungariket Danmark har underlåtit att uppfylla en av de skyldigheter som följer av gemenskapsrätten. Talan avser däremot inte att domstolen skall förplikta denna medlemsstat att betala skadestånd.

34 Av detta följer att talan kan upptas till sakprövning.

Prövning i sak

Parternas argument

35 Kommissionen har hävdat att de traditionella egna medlen, i den mening som avses i artikel 2 i beslut 94/728, uppkommer i samband med tullskulden och att beloppet på 140 409,60 DKK följaktligen skulle ha ställts till kommissionens förfogande i enlighet med artikel 8.1 i nämnda beslut. Saknas erforderligt intyg för att få utnyttja slutanvändarsystemet följer det av artikel 2 i förordning nr 1552/89 att de danska myndigheterna skulle ha fastställt ett anspråk för gemenskapen på dessa medel på samma gång som de skulle ha tillämpat tullbestämmelserna korrekt genom att uppbära tullen.

36 Kommissionen har angivit att den omständigheten att ett företag, i enlighet med artikel 220.2 b i tullkodexen, undantas från skyldigheten att erlägga tull saknar betydelse för frågan huruvida medlemsstaten själv måste erlägga det aktuella beloppet till gemenskapen. Tullkodexen reglerar nämligen endast förhållandet mellan de ekonomiska aktörerna och de nationella myndigheter som för gemenskapens räkning ansvarar för uppbörden av traditionella egna medel. Förhållandet mellan gemenskapen och medlemsstaterna regleras av bestämmelserna angående systemet för gemenskapens finansiering, nämligen bland annat beslut 94/728, genomförandebestämmelserna i förordning nr 1552/89 och de allmänna skyldigheter som följer av artikel 10 EG.

37 Även om en rent teknisk koppling skapas mellan dessa två regelverk på grund av den hänvisning som i förordning nr 1552/89 görs till de etapper som i enlighet med tullkodexen följs inom ramen för uppkomst och uppbörd av en tullskuld, påverkar inte dessa hänvisningar frågan rörande de nationella myndigheternas ekonomiska ansvar i förhållande till gemenskapen för de misstag som de begår vid uppbörden av de traditionella egna medlen. Om en medlemsstat inte uppbär nämnda medel är det

bara med stöd av artikel 17 i förordning nr 1552/89 som denna stat under vissa förutsättningar kan befrias från att ställa dessa medel till kommissionens förfogande.

38 Hänvisningen till tullkodexen — närmare bestämt den del som benämns "bokföring" av en tullskuld — i artikel 2 i förordning nr 1552/89 måste förstås som en hänvisning till de objektiva villkor som uppställs i nämnda kodex för att bokföring skall kunna ske, och inte som en hänvisning till frågan huruvida de nationella myndigheterna verkligen har företagit en bokföring i det aktuella fallet eller ej.

39 Den danska regeringen har tillstått att lojalitetsprincipen i artikel 10 EG innebär att medlemsstaterna genom att effektivt organisera sin förvaltning är skyldiga att säkerställa att de egna medlen vederbörligen uppbärs och ställs till gemenskapens förfogande inom de tidsfrister som den senare uppställt. Iakttar inte medlemsstaterna denna lojalitetsplikt kan kommissionen väcka talan om fördragsbrott mot dessa för bristande hantering av uppbörden av de egna medlen.

40 Frågan som uppkommer i förevarande fall är emellertid vem som skall stå en förlust av egna medel som orsakas av oundvikliga administrativa misstag, oavsett hur bra och effektivt förvaltningen organiserats.

41 Enligt den danska regeringen följer i detta hänseende av skälighetsprincipen att det är gemenskapen som skall bära bortfall av egna medel som följer av administrativa misstag.

42 Nämnda regering har hävdat att det av artikel 220.2 b i tullkodexen följer att det inte har skett någon bokföring och alltså heller inte någon uppbörd i efterhand av tull när de villkor som anges i nämnda artikel är uppfyllda. Har det inte skett någon bokföring finns heller inte något belopp att bokföra i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 2 i förordning nr 1552/89, och gemenskaperna kan följaktligen inte heller göra något anspråk på de egna medel som skall fastställas.

43 Det tydligaste tecknet på en koppling mellan tullkodexen och bestämmelserna om egna medel utgörs av det faktum att det är kommissionen som med tillämpning av artiklarna 871 och 873 i förordning nr 2454/93 är behörig att avgöra om medlemsstaterna kan avstå från att utkräva importtull från företag med stöd av artikel 220.2 b i tullkodexen. Det vore naturligt att anse att om kommissionen hade fått ansvaret att bestämma huruvida medlemsstaterna får underlåta att utkräva importtull av ett företag, hade detta skett för att en underlåtenhet att utkräva importavgifter skulle leda till ett bortfall av egna medel för kommissionen.

44 Den belgiska regeringen har i motsats till vad kommissionen anfört hävdat att artikel 2.1 och 2.1a i förordning nr 1552/89 måste läsas tillsammans med tullkodexen för att artikeln inte skall bli helt innehållslös.

45 Nämnda regering har för övrigt erinrat om att det av artiklarna 869 och 871 i förordning nr 2454/93 följer att de medlemsstater som hyser tvivel angående räckvidden av kriterierna i artikel 220.2 b i tullkodexen kan hänskjuta ärendet till kommissionen om den tullskuld som äventyras inte överstiger 50 000 euro, och de skall så göra om nämnda skuld överstiger detta belopp.

46 Det skulle emellertid strida mot de bestämmelser som bygger på objektivitet och opartiskhet om den myndighet som å ena sidan beslutar avseende det misstag som en medlemsstats myndigheter begått å andra sidan avgör frågan rörande denna stats ekonomiska ansvar till följd av samma agerande, vilket av nämnda myndighet klassificerats som ett misstag. En sådan koncentration av befogenheter skulle ge skäl för att betvivla objektiviteten hos dessa beslut då de egna medlen skulle ställas till kommissionens förfogande oavsett vad denna beslutar.

47 Den tyska regeringen har i fråga om tullkodexen och bestämmelserna om egna medel hävdat att artiklarna 217–219 i nämnda kodex innehåller en detaljreglering av bokföring av import- och exporttull. Denna strikt interna verksamhet vid tullmyndigheten är i huvudsak ägnad att driva på uppbörden av tull till förmån för kommissionen. Det är av denna anledning som utgångspunkten i artikel 2 i förordning nr 1552/89 utgörs av bokföringen. För ekonomiska aktörer däremot har dessa bestämmelser endast indirekt betydelse eftersom de inte kan leda till att det uppkomna tullbeloppet bokförs.

48 Den italienska regeringen anser att det inte är möjligt att av en så bred och allmän formulering som den i artikel 10 EG dra slutsatsen att medlemsstaterna har en skyldighet i den mening som kommissionen har hävdat.

49 Enligt den italienska regeringen förutsätts det i artikel 17 i förordning nr 1552/89 att det aktuella beloppet har bokförts, och medlemsstatens ansvar begränsas därmed till vissa brister i samband med uppbörden av den tull som redan fastställts. Denna bestämmelse omfattar alltså inte situationen i förevarande mål, där tullbeloppet inte hade bokförts till följd av ett misstag från de nationella myndigheternas sida, vilket i sin tur gav upphov till ett beslut av kommissionen att medge befrielse från betalningen av tull på grund av berättigade förväntningar i den mening som avses i artikel 220.2 i tullkodexen.

50 Den nederländska regeringen har gjort gällande att det varken föreskrivs i eller följer av beslut 94/728 att en medlemsstat har ett ansvar som innebär att denna i en situation som den som är aktuell i förevarande mål är skyldig att till kommissionens förfogande ställa belopp som inte hade kunnat uppbäras i efterhand. Ett sådant ansvar skulle fordra en uttrycklig bestämmelse i den tillämpliga lagstiftningen.

51 Ordningen i tullkodexen jämförd med förordning nr 1552/89 och beslut 94/728 innehåller emellertid inte någon bestämmelse för det fall det inte skett någon bokföring under de förhållanden som avses i artikel 220.2 b i nämnda kodex.

52 Den portugisiska regeringen har gjort gällande att gemenskapernas anspråk på de egna medlen inte uppstår genom uppkomsten av tullskulden utan vid den tidpunkt då de villkor som föreskrivs i tullagstiftningen avseende bokföring av anspråksbeloppet och underrättelse därom till den betalningsskyldige är uppfyllda och när anspråket kan anses vara fastställt i enlighet med artikel 2 i förordning nr 1552/89. Om detta anspråk inte fastställts eller om fastställandet har ogiltigförklarats kan betalningen till kommissionen av belopp som, till följd av misstag som omfattas av den berörda förvaltningens ansvar, inte har uppburits inte ske inom ramen för förordning nr 1552/89, utan i form av skadestånd i den mån detta föreskrivs i gemenskapslagstiftningen.

53 Den svenska regeringen har hävdat att bestämmelserna i artikel 2.1 b och 2.3 i beslut 94/728 klart låter förstå att det är gemenskaperna som kan göra anspråk på tullarna. På detta sätt uppkommer en tullfordran mellan gemenskaperna och gäldenärerna för dessa tullar. Den berörda medlemsstaten ingår inte på något sätt i detta förhållande mellan borgenär och gäldenär. Medlemsstaternas roll begränsas till att säkerställa uppbörden av de belopp som omfattas av gemenskapernas fordringar för gemenskapernas räkning. Detta styrks av det faktum att kommissionen och inte medlemsstaten har befogenhet att besluta att inte fastställa en fordran på tull i ett sådant fall som är i fråga i förevarande mål.

Domstolens bedömning

54 I likhet med vad generaladvokaten noterade i punkt 7 i sitt förslag till avgörande skall det inledningsvis erinras om att artikel 268 tredje stycket EG — enligt vilken inkomster och utgifter i gemenskapens budget skall balansera varandra — utvisar att lägre inkomster i en kategori egna medel antingen skall kompenseras i en annan kategori egna medel eller medföra en anpassning av utgifterna.

55 Som följer av artikel 8.1 i beslut 94/728 skall också gemenskapernas egna medel som avses i artikel 2.1 a och 2.1 b i nämnda beslut uppbäras av medlemsstaterna och dessa är skyldiga att ställa gemenskapernas egna medel till kommissionens förfogande. Medlemsstaterna skall behålla 10 procent av de belopp som skall betalas enligt punkt 1 a och 1 b i samma artikel för att täcka kostnaderna för uppbörden. Denna procentsats har för övrigt med stöd av artikel 2.3 i beslut 2000/597 höjts till 25 procent för belopp som fastställts efter den 31 december 2000.

56 Det skall dessutom påpekas att varken förekomsten av en tullskuld eller den omtvistade summan har ifrågasatts i förevarande mål.

57 I artikel 2.1 i förordning nr 1552/89 anges att medlemsstaterna skall fastställa gemenskapens anspråk på egna medel "så snart som villkoren i tullföreskrifterna uppfyllts i fråga om bokföring av anspråksbeloppet och underrättelse till den betalningsskyldige om beloppet".

58 Av ordalydelsen i denna bestämmelse framgår att medlemsstaternas skyldighet att fastställa ett anspråk för gemenskaperna på egna medel uppkommer när nämnda villkor som uppställs i tullagstiftningen är uppfyllda och att det alltså inte är nödvändigt att bokföringen faktiskt har ägt rum.

59 Som framgår av artiklarna 217, 218 och 221 i tullkodexen är villkoren uppfyllda när tullmyndigheterna har tillgång till nödvändiga fakta och följaktligen kan beräkna det tullbelopp som följer av en tullskuld samt kan fastställa gäldenären (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 april 2005 i mål C-460/01, kommissionen mot Nederländerna, REG 2005, s. I-2613, punkt 71, och i mål C-104/02, kommissionen mot Tyskland, REG 2005, s. I-2689, punkt 80).

60 Det skall i detta avseende erinras om att medlemsstaterna är skyldiga att fastställa gemenskapernas egna medel (se dom av den 16 maj 1991 i mål C-96/89, kommissionen mot Nederländerna, REG 1991, s. I-2461, punkt 38, och domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Tyskland, punkt 45). Artikel 2.1 i förordning nr 1552/89 skall nämligen tolkas så, att medlemsstaterna inte får avstå

från att fastställa fordringarna — inte ens om de bestrider desamma — vid äventyr av att gemenskapernas ekonomiska balans rubbas av en medlemsstats agerande (se, för ett liknande resonemang, domen av den 16 maj 1991 i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkt 37, och dom av den 15 juni 2000 i mål C-348/97, kommissionen mot Tyskland, REG 2000, s. I-4429, punkt 64).

61 Av detta följer att medlemsstaterna är skyldiga att fastställa ett anspråk för gemenskaperna på de egna medlen så snart som tullmyndigheterna har möjlighet att beräkna det tullbelopp som följer av en tullskuld och fastställa gäldenären.

62 Denna slutsats motsägs inte av artikel 220.2 b i tullkodexen. Syftet med denna bestämmelse är att skydda gäldenärens berättigade förväntningar i fråga om huruvida de samlade omständigheter som utgör stöd för beslutet att i efterhand bokföra tullbeloppen eller ej är välgrundade (se, i fråga om bestämmelserna i artikel 5.2 i rådets förordning (EEG) nr 1697/79 av den 24 juli 1979 om indrivning i efterhand av import- eller exporttullar som inte har utkrävts av den person som är betalningsskyldig för varor som deklarerats för ett tullförfarande som omfattar skyldigheten att betala sådana tullar (EGT L 197, s. 1), vilka intagits i artikel 220.2 b i tullkodexen, dom av den 27 juni 1991 i mål C-348/89, Mecanarte, REG 1991, s. I-3277, punkt 19, och av den 14 november 2002 i mål C-251/00, Ilumitrónica, REG 2002, s. I-10433, punkt 39). I bestämmelsen regleras de fall där tullmyndigheterna i medlemsstaterna inte kan bokföra den ifrågavarande tullen i efterhand och alltså inte heller kan uppbära denna tull i efterhand. Bestämmelsen undantar dock inte medlemsstaterna från deras skyldighet att fastställa gemenskapernas anspråk på de egna medlen.

63 Domstolen har redan i sin dom av den 7 september 1999 i mål C-61/98, De Haan (REG 1999, s. I-5003) slagit fast att det finns en sådan skillnad mellan

bestämmelserna om skyldigheten att fastställa gemenskapernas anspråk på de egna medlen och bestämmelserna om möjligheten för medlemsstaterna att uppbära tullen. Även om de nationella tullmyndigheternas underlåtenhet att iaktta de frister som föreskrivs i gemenskapens tullagstiftning i detta avseende kan leda till att den berörda medlemsstaten får betala dröjsmålsränta till gemenskaperna i samband med att de egna medlen ställs till förfogande, innebär inte denna underlåtenhet att verkställigheten av tullskulden eller dessa myndigheters rätt till uppbörd i efterhand inom den frist på tre år som föreskrivs i artikel 221.3 i tullkodexen kan ifrågasättas, något som också framgår av punkt 34 i domen i det ovannämnda målet De Haan. Likaså gäller att även om ett misstag som begås av tullmyndigheterna i en medlemsstat kan leda till att gäldenären inte behöver erlägga det berörda tullbeloppet, påverkar detta misstag inte den ifrågavarande medlemsstatens skyldighet att, då egna medel ställs till förfogande, betala dröjsmålsränta samt den tull som skulle ha fastställts.

64 När det gäller argumentet från den danska och den belgiska regeringen att kommissionen, inom ramen för det förfarande som föreskrivs i artiklarna 871 och 873 i förordning nr 2454/93, skulle ha gått med på en tillämpning av artikel 220.2 b i tullkodexen, skall det konstateras att nämnda förfarande inte avser medlemsstaternas skyldighet att fastställa gemenskapernas anspråk på egna medel. Ändamålet med artiklarna 871 och 873 i förordning nr 2454/93 är nämligen att säkerställa en enhetlig tillämpning av gemenskapsrätten (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Mecanarte, punkt 33) och att, tillsammans med artikel 220.2 b i tullkodexen, skydda den betalningsskyldiges berättigade förväntningar (se punkt 62 i förevarande dom).

65 Det faktum att gemenskapernas ekonomiska intressen inte står på spel inom ramen för det förfarande som föreskrivs i artiklarna 871 och 873 i förordning nr 2454/93, eftersom gemenskapernas anspråk på egna medel under alla förhållanden måste fastställas, säkerställer dessutom kommissionens möjlighet att agera utan egenintresse och utan att vara partisk inom ramen för nämnda förfarande.

66 Enligt artikel 17.1 och 17.2 i förordning nr 1552/89 skall medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det belopp som motsvarar de enligt artikel 2 i samma förordning fastställda anspråken tillhandahålls kommissionen. Medlemsstaterna fritas från denna skyldighet bara om uppbörden inte har kunnat verkställas på grund av force majeure eller om uppbörden visar sig vara omöjlig på grund av skäl som inte kan tillskrivas medlemsstaterna.

67 Av domstolens rättspraxis framgår emellertid att det finns ett oupplösligt samband mellan skyldigheten att fastställa gemenskapernas egna medel, skyldigheten att inom föreskrivna tidsfrister kreditera dessa medel på kommissionens konto och skyldigheten att betala dröjsmålsränta. Dröjsmålsräntan kan för övrigt utkrävas oavsett skälet till dröjsmålet med krediteringen av dessa medel på kommissionens konto. Av detta följer att det inte kan göras någon skillnad mellan det fall då medlemsstaten fastställer de egna medlen utan att betala ut dem och det fall då medlemsstaten otillbörligen underlåter att fastställa de egna medlen, även i avsaknad av preskriptionsfrist (se, bland annat, domen av den 16 maj 1991 i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkt 38).

68 Medlemsstaterna skall alltså fastställa gemenskapernas anspråk på de egna medlen så snart som tullmyndigheterna förfogar över nödvändiga fakta och därmed kan beräkna det tullbelopp som följer av en tullskuld samt fastställa vem som är gäldenär, oberoende av frågan huruvida kriterierna för tillämpning av artikel 220.2 b i tullkodexen är uppfyllda och alltså huruvida bokföring och uppbörd kan ske i efterhand av berört tullbelopp. Under dessa förhållanden har en medlemsstat som underlåter att fastställa gemenskapernas anspråk på de egna medlen och underlåter att ställa motsvarande belopp till kommissionens förfogande — utan att något av villkoren i artikel 17.2 i förordning nr 1552/89 är uppfyllda — åsidosatt sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten, bland annat artiklarna 2 och 8 i beslut 94/728.

69 När det gäller artikel 10 EG, vilken även den åberopats av kommissionen, saknas det anledning att fastställa ett åsidosättande av de allmänna skyldigheter som återfinns i artikelns bestämmelser, vilket åsidosättande skiljer sig från det konstaterade åsidosättandet av de mera specifika gemenskapsrättsliga skyldigheter som ålåg Konungariket Danmark enligt bland annat artiklarna 2 och 8 i beslut 94/728.

70 Det skall följaktligen konstateras att Konungariket Danmark har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten och att medlemsstaten bland annat har åsidosatt artiklarna 2 och 8 i beslut 94/728, eftersom de danska myndigheterna inte till kommissionens förfogande har ställt egna medel uppgående till ett belopp av 140 409,60 DKK jämte dröjsmålsränta på detta belopp beräknad från den 20 december 1999.

Rättegångskostnader

71 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Konungariket Danmark skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Konungariket Danmark har tappat målet, skall kommissionens yrkande bifallas. I enlighet med artikel 69.4 första stycket i rättegångsreglerna skall de medlemsstater som har intervenerat bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

1) **Konungariket Danmark har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten, och det har bland annat åsidosatt artiklarna 2 och 8 i rådets beslut 94/728/EG, Euratom av den 31 oktober 1994 om systemet för gemenskapernas egna medel, eftersom de danska myndigheterna inte till Europeiska gemenskapernas kommissions förfogande har ställt egna medel uppgående till ett belopp av 140 409,60 DKK jämte dröjsmålsränta på detta belopp beräknad från den 20 december 1999.**

2) **Konungariket Danmark skall ersätta rättegångskostnaderna.**

3) **Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Italien, Konungariket Nederländerna, Republiken Portugal och Konungariket Sverige skall bära sina rättegångskostnader.**

Underskrifter